

SLOVENSKA SKUPNOST
Zbirna stranka Slovencev v Italiji

Še o Deželni šolski komisiji...

Priložnost, ki je ne smemo zamuditi

Pripadniki naše narodnostne skupnosti živimo od nekdanj znotraj italijanske države, ki se je z mednarodnimi dogovori, kakor tudi v sami ustavi, in ne nazadnje z odobritvijo državnega zaščitnega zakona 38/2001 ter deželnega št. 26/2007, obvezala, da bo tej skupnosti zagotovila vse pogoje, da preživi in se ohrani.

Od tega, kar je navedeno v zaščitnem zakonu, se je v zadnjih 24 letih z upočasnjanim ritmom nekaj le uresničilo: od špetske šole in dvojezičnih izkaznic do dekreta z minimalnim seznamom občin in krajev, kjer mora biti vidna dvojezičnost, pa do vračanja Narodnega doma v Trstu in pri Sv. Ivanu ter Trgovskega doma v Gorici.

Težje je na šolskem področju, saj nam z vrha vodena racionalizacija mreže slovenskih šol stalno streže po življenju. Če že odlok p. r. št. 233/98 narekuje, da se vsem slovenskim šolam priznava avtonomija, ne glede na številčno razsežnost na ravni posameznih ravnateljstev, kako je potem mogoče, da smo iz leta v leto v pričakovanju vsakega novega šolskega leta večno zaskrbljeni, kje se bo kaj odvzelo in ali bo sploh mogoče nemoteno začeti z rednim poukom v vseh naših šolah?

Tako je v zadnjih desetletjih ostalo zaprtih več otroških vrtcev, osnovnih šol, nižjih srednjih šol, ukinjena so bila vsa didaktična ravnateljstva, lani pa se nam je pripravljala ukinitve dveh stalnih delovnih mest upravnih vodij v dveh slovenskih višješolskih zavodih (za naslednje šolsko leto še dodatno mesto), kar bi pomenilo istočasno novo krčenje naše šolske mreže.

Takrat se je sicer izoblikovalo omizje predstavnikov šolske, civilne in politične stvarnosti Slovencev v Italiji, ki pa se je lanskega maja le z dopisom obrnilo na ministra za šolstvo in zaslužnost, da sporni odlok umakne in zagotovi nemoten pouk v vseh slovenskih šolah. Poteza je bila očitno politično prešibka, saj odgovora z ministrstva žal ni bilo!

SLOVENSKA SKUPNOST
Zbirna stranka Slovencev v Italiji

Čakali smo mesec, čakali dva, in približeval se je začetek novega šolskega leta. Zato se je moral načelnik Urada za slovenske šole sam odpraviti do tržaškega prefekta ter mu obrazložiti nastalo situacijo – in za šolsko leto 2024/25 se je pouk lahko nemoteno začel na vseh slovenskih šolah.

Vsi smo razumeli, da je bila to začasna rešitev, ostalo pa je odprto vprašanje za naslednji dve šolski leti. Ker ni bilo nobenega signala, da se naša politika v Rimu kaj premika, ni bilo druge rešitve, kot poiskati direkten stik z italijanskim ministrom za šolstvo, kar ni tako enostavno, saj je v Italiji približno 8000 avtonomnih šol na osnovi z. 59/1997 oziroma DPR 275/1999, od katerih jih je 14 s slovenskim učnim jezikom.

K sreči so nam priskočili na pomoč prijatelji Južnotirolske ljudske stranke (SVP), ki imajo svoje predstavnike v italijanskem parlamentu in zgledno urejeno šolsko mrežo. Takoj so izposlovali sestanek s šolskim ministrom Valditaro, na katerem so nevarnost krčenja števila naših ravnateljstev učinkovito ubranili člani prisotne delegacije, ki jo je vodil predsednik naše stranke skupaj s predsednikom in podpredsednikom Paritetnega odbora ter načelnikom Urada za slovenske šole.

Ministru so nazorno obrazložili, da manjšinska šola ne more biti vedno predmet varčevalnih ukrepov, ki veljajo za vse ostale šole, ampak bi morala biti deležna drugačne obravnave, ki jo narekujejo skupne evropske smernice, predvsem pa mednarodni sporazumi, na osnovi katerih so slovenske šole na poseben način zaščitene.

Minister Valditara, ki je v roku dveh mesecev preklical napovedano krčenje treh ravnateljstev, je na istem sestanku ponudil omizje (podobno imajo Južni Tirolci), na katerem bi se neposredno z ministrstvom in deželnim odborništvom za izobraževanje pogovarjali o problemih naših šol in o sprotnih novostih ter jih hitreje in ustrezno prilagajali potrebam in specifikam naših šol. To se doslej ni nikoli dogajalo, saj smo morali le *ex post* dokazovati in utemeljevati, zakaj je treba ministrske smernice spremeniti, saj so bile nastavljene za potrebe vseh ostalih italijanskih šol.

SLOVENSKA SKUPNOST
Zbirna stranka Slovencev v Italiji

Nasprotovati temu predlogu pomeni odvzeti naši šoli in njenim dejavnikom možnost sodelovanja pri skupnem reševanju njenih odprtih vprašanj na podlagi neposrednega soočanja in dogovarjanja z ministrstvom in deželnim odborništvom za šolstvo.

Takšno nasprotovanje je pravi absurd, saj zavračanje dialoga z ministrstvom ne vodi nikamor, prav tako ne načrtno zavlačevanje izdelave konkretnega predloga za sestavo šolske komisije. Minister za šolstvo že od decembra lani, ko je izvzel naši dve šoli iz načrta za njuno racionalizacijo, čaka na naš odziv, da lahko udejanji obljubljeno omizje.

Najhitrejša oblika je nadgraditi že obstoječo Deželno šolsko komisijo, za kar se je zavzel predsednik Paritetnega odbora, ki je zaman sklical že dve seji na to temo. Dodatni dokaz, da gre le za zavlačevanje in politično preigravanje, je tudi dejstvo, da je v roku za posredovanje morebitnih sprememb predloga predsednika Paritetnega odbora prispel le en predlog, ki ga je poslal slovenski deželni svetnik.

Pri omizju Deželne šolske komisije, kot omizju dialoga in reševanja vprašanj slovenske šole, bi kot povezovalna člena sodelovala še visoka funkcionarja z ministrstva za šolstvo in iz deželnega odborništva za izobraževanje (oba brez volilne pravice) kot zastopnika obeh organov oblasti, ki krojita usodo naših in na splošno vseh šol.

Nerazumljivo nasprotovanje njuni prisotnosti pomeni, da nekateri iz ne vem kakšnih interesov raje vzdržujejo sedanjo situacijo, ko se o naših šolah pogovarjamo sami med seboj, na koncu pa mimo nas odločata ministrstvo in deželna vlada – kot se je vedno dogajalo.

Danes se nam prvič ponuja možnost, da smo pri spremembah in novostih soudeleženi. V Deželni šolski komisiji bi sedela tudi oba predstavnika krovnih organizacij, torej slovenske civilne družbe – SKGZ in SSO –, ki prav gotovo predstavljata vse nas in imata zasluge pri obrambi, ohranjanju in nadgradnji vsega, kar imamo in smo.

SLOVENSKA SKUPNOST
Zbirna stranka Slovencev v Italiji

Prva dolžnost vseh nas, zlasti politične stranke, ki jo vodim, je braniti in nadgrajevati našo šolo, ki je – ob gojenju slovenskega jezika in spoznavanju slovenske besedne umetnosti, kulture in zgodovine – za utrjevanje narodne zavesti še posebej pomembna, vabljiva pa zaradi svojega življenjsko zastavljenega stika s slovenskim jezikom in njegovo stvarnostjo.

Trst, 25. septembra 2025

Fulvia Premolin
Deželna tajnica SSk